

บทที่ 6

บทสรุป

งานวิจัยเรื่องเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมโหว่ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษากระบวนการรักษาเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนและเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ (1) แนวคิดเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของ Barth และ Cohen (2) แนวคิดเรื่อง Middleman minority ของ Bonacich (3) แนวคิดเรื่องการเลือกอย่างมีเหตุผลของ Hechter และ Banton (4) แนวคิดเรื่องการปรับตัวของคนจีนโพ้นทะเลในเอเชียของ Wang Gungwu

กรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมโหว่ จำนวน 10 ครอบครัว ซึ่งในแต่ละครอบครัวประกอบด้วยสมาชิกอย่างน้อย 3 รุ่น วิธีการศึกษาเป็นการเก็บข้อมูลด้วยวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาโดยใช้เทคนิคการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ในเรื่องประวัติครอบครัว กระบวนการเข้าสู่อาชีพ และการปรับตัวของคนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่างๆ

สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การสำรวจวัฒนธรรมจีน พบว่า สมาชิกรุ่นแรกของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน อพยพเข้ามาประเทศไทยในช่วงรัชกาลที่ 6 และหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งตรงกับช่วงที่ประเทศจีนมีการแข่งขันอำนาจระหว่างจีนก๊กมินตั๋งและจีนคอมมิวนิสต์ ทำให้คนจีนจำนวนมากตัดสินใจอพยพออกนอกประเทศ การตัดสินใจอพยพออกนอกประเทศ นอกจากปัจจัยผลักดันด้านการเมืองภายในประเทศจีนแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากความอโคจรเนื่องจากภัยธรรมชาติและจำนวนประชากรหนาแน่น ในเวลาเดียวกันประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและมีความต้องการแรงงานรับจ้างเพื่อการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน ชาวจีนจึงอพยพเข้ามาประเทศไทยจำนวนมาก

การอพยพเข้ามาประเทศไทยของชาวจีนมีวัตถุประสงค์เพื่องานและเงินอันเป็นวัตถุประสงค์ในทางเศรษฐกิจและนำเอาประเพณีวัฒนธรรมของคนคิดตัวเข้ามา ภายในครอบครัวของชาวจีนรุ่นแรกมีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ด้านภาษา ศาสนา ความเชื่อและศาสนาแบบจีนที่ชัดเจน ยกเว้นกรณีที่ชาวจีนแต่งงานกับหญิงไทยหรือหญิงไทยเชื้อสายจีน ชาวจีนจะมีการปรับตัวบางเรื่อง เช่น หักพูดภาษาไทย และแต่งกายแบบสากล แต่ยังคงยึดถือประเพณีวัฒนธรรมจีนเป็นหลัก

สมาชิกรุ่นที่ 2 ของครอบครัวที่เกิดในประเทศไทยจะถือสัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่มีบางกรณีที่พ่อแม่ให้ถือสัญชาติจีนเพื่อส่งกลับไปเรียนหนังสือที่ประเทศจีน สมาชิกรุ่น 2 ได้รับการคาดหวังจากพ่อแม่ให้เป็นผู้สืบทอดการธำรงวัฒนธรรมจีน ขณะเดียวกันเริ่มมีการปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

สมาชิกรุ่น 3 มีการเปลี่ยนแปลงเรื่องการปรับตัวอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่การถือสัญชาติไทย เข้าเรียนในโรงเรียนสอนภาษาไทย พูดภาษาไทย และสามารถปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมไทยได้ โดยสิ่งต่างๆเหล่านี้สมาชิกรุ่น 3 นำไปปฏิบัติผสมผสานกับประเพณีและวัฒนธรรมจีนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากภายในครอบครัว

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ระดับประเทศในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกรุ่น 2 และรุ่น 3 พบว่าเป็นช่วงที่จีนคอมมิวนิสต์กำลังได้รับชัยชนะในการเข้าปกครองประเทศจีน ขณะเดียวกันรัฐบาลไทยกำลังดำเนินนโยบายชาตินิยมและต่อต้านจีนคอมมิวนิสต์ อีกทั้งพยายามกดดันให้ชาวจีนกลายเป็นไทย คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ในประเทศไทยจึงต้องเลือกว่าจะดำรงความเป็นจีนหรือเลือกเป็นคนไทย ด้วยเหตุผลของปัจเจกบุคคลตามแนวคิดการเลือกอย่างมีเหตุผล บุคคลเหล่านี้ตัดสินใจเลือกตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย เลือกเป็นคนไทยและยอมรับปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด โดยขอมละทิ้งเอกลักษณ์ทางการเมืองพร้อมๆ กับเลือกรับเอกลักษณ์วัฒนธรรมจีนของตนต่อไป

2. การเลือกประกอบอาชีพและการศึกษา ชาวจีนรุ่นแรกที่มาอาศัยอยู่ในชนบทเลือกประกอบอาชีพ 2 ลักษณะ คือ เกษตรและค้าขาย จากการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เลือกประกอบอาชีพเกษตรกร เนื่องจากไม่มีเงินลงทุนค้าขายและในสมัยก่อนมีที่ดินว่างเปล่ามากมายที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ในครอบครัวที่สมาชิกรุ่น 1 ประกอบอาชีพเกษตรกร สมาชิกรุ่น 2 กลับมีแนวโน้มออกจากอาชีพเกษตรกรมาก เพราะ สมาชิกรุ่น 2 มีความเห็นว่าอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่เหนื่อยและลำบากมีรายได้ไม่แน่นอน อีกทั้งตัวเองต้องการหาประสบการณ์ชีวิตจึงเปลี่ยนเป็นอาชีพอื่น ได้แก่ อาชีพค้าขาย อาชีพช่างฝีมือ

ก่อนที่สมาชิกรุ่น 2 จะเข้าสู่อาชีพช่างฝีมือ จะมีการย้ายที่อยู่อาศัยจากชนบทเข้าสู่เมืองก่อนและเริ่มต้นฝึกอาชีพด้วยการเป็นลูกจ้างฝึกหัดงานในร้านของเจ้าของร้านที่เป็นคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีน เมื่อฝึกฝนจนชำนาญและมีประสบการณ์พอสมควรแล้วก็จะเปิดทำการค้าของตนเอง

ส่วนครอบครัวที่สมาชิกรุ่นแรกประกอบอาชีพค้าขายจะเริ่มด้วยการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ และค่อยๆ สะสมทุนเพื่อขยายกิจการ เด็กๆ ในครอบครัวจะได้รับการฝึกฝนให้รู้จักค้าขายและกลายเป็นความรู้ พื้นฐานทางการค้าที่ช่วยให้พวกเขาตัดสินใจประกอบอาชีพค้าขายต่อไปตามแบบพ่อแม่

ในการวิจัยนี้ไม่ปรากฏว่าชาวจีนรุ่นแรกพยายามแสดงบทบาทการเป็นคนกลางทางการค้าดังที่ Bonacich ได้กล่าวไว้ เนื่องจากในสังคมชนบท ช่องว่างทางสถานภาพของคนในสังคมไม่ห่างกันมาก

นักและชาวจีนรุ่นแรกส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่มีเงินลงทุนค้าขายจึงต้องทำอาชีพเกษตรมากกว่า การพยายามแสวงหาบทบาทการเป็นคนกลางทางการค้าโดยผ่านอาชีพค้าขาย

การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของสมาชิกแต่ละคน แต่ละรุ่นเป็นเหตุผลการเลือกในระดับบุคคล ซึ่งส่วนหนึ่งของเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพได้แก่ ความชำนาญทางการค้า โอกาสทางการค้า และประสบการณ์ทางการค้า

ด้านการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว พบว่า พ่อแม่ชาวจีนไม่นิยมให้ลูกเรียนหนังสือ เพราะเห็นว่าเรื่องทำมาหากินสำคัญกว่า สมาชิกรุ่นที่สองที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือในระบบการศึกษาของรัฐจึงมีน้อยและเมื่อเรียนจบในระดับการศึกษาภาคบังคับแล้วก็ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพเท่าใดนัก เมื่อสมาชิกรุ่น 2 มีครอบครัวของตนเองและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ พวกเขามักจะให้ลูกได้เรียนหนังสือซึ่งจะเรียนสูงถึงระดับไหนก็แล้วแต่ฐานะของแต่ละครอบครัว ถ้าลูกเรียนจบแค่ระดับการศึกษาภาคบังคับ การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพมักเลือกตามพ่อแม่ ถ้าลูกเรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพจะใช้ความรู้ของตนประกอบการตัดสินใจ ด้วยเหตุนี้แนวโน้มการเลือกประกอบอาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังจึงมีความหลากหลายในทุกสาขาอาชีพ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานและอาชีพ พบว่า ลักษณะการประกอบอาชีพของจีนอพยพรุ่นแรกก่อนตัดสินใจตั้งถิ่นฐานทำเพื่อเลี้ยงตัวเองและมีชีวิตอยู่รอด เมื่อมีการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยด้วยเหตุผลทางการเมืองภายในประเทศจีนประกอบกับมีครอบครัวในประเทศไทย ลักษณะอาชีพเดิมยังคงอยู่ กล่าวคือ คนที่ทำอาชีพเกษตรก็ยังคงทำเกษตรต่อไป แต่อาจเพิ่มความมั่นคงให้กับฐานะของครอบครัวด้วยการซื้อที่ดินเป็นสมบัติของครอบครัว ส่วนคนที่ค้าขายก็ยังคงค้าขายต่อไป การเปลี่ยนอาชีพหลังการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานของครอบครัวที่มีอาชีพเกษตรจะปรากฏในรุ่นที่ 2 ด้วยเหตุผลที่ว่าต้องการเงินและต้องการเปลี่ยนไปสู่อาชีพที่ดีกว่า ส่วนครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าขาย หลังการตัดสินใจตั้ง ถิ่นฐาน ลักษณะอาชีพคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ตาม สมาชิกในรุ่น 3 หรือรุ่น 4 ที่มีความสามารถอาจเลื่อนสถานภาพของตนเองจากพ่อค้าเป็นผู้ผลิตสินค้าหรือเจ้าของกิจการได้ ทั้งนี้ต้องมีทุนทรัพย์ มีความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคล มีโอกาสทางการค้าที่เหมาะสมและรู้จักวางแผนการในอนาคต

การเลือกตั้งถิ่นฐานในชุมชนฮ่อมใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีน เนื่องมาจากชุมชนฮ่อมใหญ่เป็นชุมชนที่มีการเติบโตในด้านอุตสาหกรรมและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีการคมนาคมสะดวก มีแรงงานต่างถิ่นเข้ามาในพื้นที่มาก ทำให้มีความต้องการบริการด้านต่างๆ ตามมา คนไทยเชื้อสายจีนที่ขอค้าขายจะเลือกตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในชุมชนเมืองหรือชุมชนที่มีความเจริญ ชุมชนฮ่อมใหญ่จึงเป็นชุมชนหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนเลือกตั้งถิ่นฐานและเลือกประกอบอาชีพที่ให้บริการชุมชน

4. เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่ พบว่า หลังจากที่ได้มีการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย สมาชิกในครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย รัฐบาลไทยมีนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์และไม่ต้องการให้ชาวจีนในประเทศไทยเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือให้การสนับสนุนการเมืองในประเทศจีน จึงใช้มาตรการควบคุมชาวจีนอย่างเข้มงวดและพยายามบีบให้คนจีนกลับกลายมาเป็นคนไทยตามลัทธิชาตินิยมไทย

เมื่อพิจารณาแนวคิดการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลของ Banton พบว่าความเข้มข้นของสถานการณ์นี้อยู่ที่รัฐบาลต้องการลดความเป็นจีนของชาวจีนในประเทศไทย ชาวจีนจึงต้องยอมลดความเป็นจีนและไม่มุ่งเน้นเอกลักษณ์ทางการเมืองเพราะเป็นสิ่งต้องห้ามและเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาล ได้แก่ การถือสัญชาติจีนเปลี่ยนมาถือสัญชาติไทย, ลดความสัมพันธ์กับญาติที่ประเทศจีนเพื่อลดความหวาดระแวงของรัฐบาลไทยที่กลัวว่าภัยคอมมิวนิสต์อาจแทรกเข้ามาในประเทศไทย, เข้าเรียนในโรงเรียนสอนภาษาไทยแทนโรงเรียนสอนภาษาจีน และเปลี่ยนมาเน้นเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรมแทน ได้แก่ การใช้ภาษาจีนภายในครอบครัว การรับประทานอาหารโดยใช้ตะเกียบและมีช้อนส้อมเป็นอุปกรณ์ในการ รับประทานอาหารเพิ่มเข้ามา การแต่งกายซึ่งบางครั้งก็เปลี่ยนตามสมัยนิยม การนับญาติทางฝ่ายชาย และการปฏิบัติตามความเชื่อและศาสนาและการบูชาบรรพบุรุษ

นอกจากนี้การรวมตัวทางสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่ในงานเลี้ยงประจำปีศาลเจ้าและงานทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุบนท้องถนนบริเวณทางโค้งฮ่อมใหญ่ ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แสดงเอกลักษณ์วัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชน

การปรับเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ตามแนวคิดของ Wang Gungwu เมื่อนำมาศึกษาคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่ พบว่า มีการปรับเอกลักษณ์ตามแบบกลุ่ม C กล่าวคือ ปรับเอกลักษณ์ตามแบบประเทศที่ตนเข้าไปอาศัยอยู่โดยนำเอาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดิมของตนมาผสมผสานกับเอกลักษณ์ของเจ้าของประเทศกลายเป็นทวิลักษณ์ (Double Identity) เฉพาะกลุ่มที่ไม่สร้างความขัดแย้งให้กับสังคมเจ้าของประเทศและสามารถใช้ชีวิตในสังคมไทยได้อย่างสงบและสืบทอดวัฒนธรรมต่อไปยังลูกหลานได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ในสังคมที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างกันอาศัยอยู่ร่วมกัน จำเป็นต้องยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แม้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีคนไทยและคนจีนได้มีการผสมกลมกลืนในระดับชีวภาพแล้วก็ตาม แต่เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของไทยและจีนยังพอจะแยกกันได้ในกรณีวิเคราะห์กลุ่มชาติพันธุ์ คนไทยเป็นเจ้าของประเทศและมี

วัฒนธรรมของตนเอง อาจคิดว่าไม่จำเป็นต้องนำวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นมาผสมผสานกับ วัฒนธรรมของคน แต่ในความเป็นจริงการผสมผสานอาจเกิดขึ้นจากการหิวหิววัฒนธรรม การยอมรับ วัฒนธรรมและนำไปใช้โดยไม่รู้ตัวก็ได้ ในขณะที่คนจีนผู้อพยพเข้าเมืองเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับ สภาพสังคมไทย โดยยอมรับวัฒนธรรมของเจ้าของประเทศที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมคนมาปฏิบัติ ผสมผสานแต่ยังคงยึดวัฒนธรรมของตนเป็นหลัก เพราะคงไม่มีชาติพันธุ์ใดที่สามารถทิ้งเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของตนเองได้หมดโดยสิ้นเชิง เนื่องจากเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมคือสิ่งที่แสดง ความภาคภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์ได้ดีที่สุด ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าใดคนไทยเชื้อ สาศจีนจะยังคงธำรงเอกลักษณ์วัฒนธรรมของตนสืบทอดแก่ลูกหลานต่อไปเช่นเดียวกับคนกลุ่มชาติ พันธุ์อื่นที่ธำรงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนไว้ภายในสภาพแวดล้อมของสังคมไทย

2. คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ถือว่าตัวเองเป็นคนไทยคนหนึ่ง ในขณะที่คนไทยเองก็ยอมรับ เช่นเดียวกันจึงไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมของชุมชน การธำรงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคน ไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่อาจไม่มีผลต่อชุมชนโดยส่วนรวม แต่มีผลต่อจิตใจของคนไทยเชื้อ สาศจีนในแง่ที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์คน รู้จักรากเหง้าของตนเองว่าเป็นใครมาจาก ไหน ซึ่งช่วยให้เกิดความสามัคคีร่วมกันภายในชุมชนเล็กๆ แห่งนี้

ชุมชนฮ่อมใหญ่เป็นชุมชนที่เติบโตมาจากพื้นฐานทางอุตสาหกรรม แต่ส่วนหนึ่งของความเติบโต นี้มาจากคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เมื่อไม่มีความขัดแย้งระหว่างคนไทยและคนจีนภายใน ชุมชน คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนซึ่งมีความชำนาญเป็นทุนเดิมอยู่แล้วจึงตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากิน ต่อไป การลงทุนภาคอุตสาหกรรมในชุมชนฮ่อมใหญ่ แม้จะได้รับความสนใจจากนายทุนนอกพื้นที่ จำนวนมากก็ตาม แต่ก็มิชอบเขตจำกัดเรื่องพื้นที่ซึ่งแทบจะไม่สามารถขยายได้อีก ประกอบกับที่ตั้ง ของชุมชนเป็นเส้นทางผ่านระหว่างกรุงเทพฯ ไปสู่จังหวัดภาคใต้ ทำให้ชุมชนยังไม่สามารถเติบโตเป็น ชุมชนขนาดใหญ่ได้เท่าที่ควร

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ที่ภาวะเศรษฐกิจระดับประเทศตกต่ำ ได้ส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม ในชุมชนอย่างมาก โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งต้องปิดกิจการ แรงงานต่างถิ่นต้องอพยพกลับบ้าน เดิม ผู้ประกอบกิจการในภาคบริการหลายรายอาจได้รับความเดือดร้อนบ้าง ความเติบโตของชุมชนไม่ ถึงกับอยู่ในภาวะชะงักงัน เป็นเพียงการชะลอตัวระยะหนึ่งเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศ คน ไทยเชื้อสายจีนในชุมชนไม่ได้รับผลกระทบมากนัก เพราะคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ ภาคอุตสาหกรรมโดยตรง ถึงแม้ว่านายทุนผู้เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จะมีคนไทยเชื้อ สาศจีนอยู่บ้างแต่เป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่ ส่วนคนที่อยู่เดิมในพื้นที่ก็ทำหน้าที่ให้ บริการตอบสนองคนในชุมชนต่อไป

ในอนาคตเมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น คาดว่าชุมชนอ้อมใหญ่อาจมีการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ขณะที่ผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์เสร็จสิ้นลง ชุมชนอ้อมใหญ่กำลังจะเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต เนื่องจากชุมชนมีความพร้อมและมีศักยภาพอยู่ในตัวของมันเอง อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบันนี้ ภาพรวมของชุมชนอ้อมใหญ่เป็นชุมชนเล็กๆแห่งหนึ่งที่เพิ่งเติบโตขึ้นในช่วง 25 – 30 ปีที่ผ่านมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย